

Maria Skłodowska-Curie – niepodległa

MIROSŁAW SKRZYPCZYK

W roku setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości proponujemy namysł nad wybitnymi postaciami z polskiej historii, które w sytuacji podległości zachowały swoją niepodległość i niezależność. Niniejszy scenariusz zajęć jest poświęcony Marii Skłodowskiej-Curie – jej życiu i działalności naukowej. Na podstawie jej losu warto zastanowić się nad sytuacją kobiet w XIX-wiecznej Polsce, rolą kobiet w społeczeństwie i nauce. Pretekstem do dyskusji będzie artykuł *„Maria Skłodowska-Curie. 150. rocznica urodzin jedynej kobiety, która za badania naukowe dwukrotnie otrzymała Nagrodę Nobla”* opublikowany w dodatku do „Gazety Wyborczej” – *Ale Historia*. Następnie zapraszamy do pracy z tekstem i wykonania zadań przygotowanych przez Mirosława Skrzypczyka.

Przed przeczytaniem tekstu

Poproś uczniów, aby wyszukali w Internecie informacje na temat życia i dokonań Marii Skłodowskiej-Curie i wybrali jedno według nich najciekawsze/intrygujące/zaskakujące wydarzenie z jej biografii.

Czytanie tekstu

Bartosza T. Wielińskiego *Maria Skłodowska-Curie. 150. rocznica urodzin jedynej kobiety, która za badania naukowe dwukrotnie otrzymała Nagrodę Nobla*: http://wyborcza.pl/alehistoria/1,121681,14016956,Maria_Polski_i_Francji.html

czytanie wspólne lub indywidualne podczas zajęć lub w domu

Po przeczytaniu tekstu

CZĘŚĆ I. Dyskusja o tekście – praca w grupach

Podziel uczniów na 4-5 grup.

Każda z grup otrzymuje pytanie, nad którym wspólnie dyskutuje.

Przykładowe pytania:

1. Jakie można wskazać najważniejsze wydarzenia z życia Marii Skłodowskiej-Curie? (grupa I)
2. Dlaczego Skłodowska-Curie zdecydowała się na wyjazd z Polski? (grupa II)
3. Jak można opisać sytuację kobiet w XIX wieku na podstawie losu Skłodowskiej-Curie? (grupa III)
4. W jaki sposób Skłodowska-Curie wykorzystywała swoje osiągnięcia naukowe? Jakie mogą być szanse i zagrożenia korzystania z nauki w celach społecznych/ekonomicznych/gospodarczych itp. (grupa IV)
5. Czy Maria Skłodowska-Curie była kobietą spełnioną? (grupa V)

Po krótkich dyskusjach w grupach uczniowie przedstawiają pozostałym odpowiedzi na otrzymane pytania, dzielą się swoimi refleksjami i spostrzeżeniami.

CZEŚĆ II. Czy Maria Skłodowska-Curie była feministką?

Punktem wyjścia do dyskusji będzie interpretacja dwóch tekstów kultury – kampanii społecznej *Nie odkładaj macierzyństwa na potem* (2015), oraz poniższego memu, który powstał w odpowiedzi na tę kampanię i w którym główną rolę odgrywa Maria Skłodowska-Curie. Należy on do serii memów, ironicznie polemizujących z przekazem kampanii, a w szerszej perspektywie – z tradycyjnie rozumianą rolą kobiety (przede wszystkim jako matki).

Oglądanie kampanii społecznej *Nie odkładaj macierzyństwa na potem* (Fundacja Mamy i Taty):

<https://www.youtube.com/watch?v=cTVZSieehik>

Zapoznanie się z poniższym memem:

Przykładowe pytania do dyskusji:

1. Jaki model rodziny proponuje kampania społeczna? Jaką rolę odgrywa w nim kobieta?
2. Za pomocą jakich środków perswazyjnych kampania formułuje swój przekaz? Czy jest on przekonujący? Dlaczego nie/tak?
3. Co jest przedmiotem krytyki memu?
4. Czy mem proponuje alternatywną rolę kobiety?
5. W jaki sposób działa mem? Jakie w tym przypadku wykorzystane są środki przekazu?

Jako dodatkowy materiał można również pokazać nagranie z wręczenia Marii Skłodowskiej-Curie medalu od Amerykańskiego Stowarzyszenia Radiologii za wkład w badania nad nowotworami. We wstępie do nagrania napisano, że Curie-Skłodowska pomagała swojemu mężowi w odkryciu rzadkich pierwiastków: <https://www.youtube.com/watch?v=hZEaq5XNROU>

- Jak można rozumieć to sformułowanie? Czy należy je uznać za marginalizowanie dokonań Curie-Skłodowskiej (a więc odmianę męskiego szowinizmu)? Czy można je tłumaczyć konkretnym czasem, epoką, a więc też inną perspektywą?
  - Czy męski szowinizm jest współczesnym zjawiskiem?
6. Dlaczego Skłodowska-Curie jest bohaterką memu?
  7. Czy i dlaczego Skłodowska-Curie może być ikoną feminizmu?

Podsumowanie

Próba odpowiedzi na pytanie, na czym polega niepodległość i niezależność w postawie Marii Skłodowskiej-Curie.

Rozwinięciem tych zajęć może być przygotowanie w ramach współpracy interdyscyplinarnej (język polski, chemia lub fizyka) projektu *escape roomu* (pokoju zagadek) „Laboratorium Marii Skłodowskiej-Curie i Piotra Curie”. W ramach tych zajęć uczniowie mogliby przygotowywać eksperymenty chemiczne, zaproponować zagadki i pytania związane z życiem i odkryciami Marii Skłodowskiej-Curie oraz Piotra Curie.

Dodatkowe materiały:

- » Susan Quinn, *Życie Marii Curie*, Warszawa 1997.
- » Maria Curie-Skłodowska, *Autobiografia i wspomnienia o Piotrze Curie*, wyd. II rozszerzone, Warszawa 2009.
- » *Listy. Maria Curie i córki*, przeł. Teresa Pogwizd i Mieczysław Mendychowski, Wrocław 2011.
- » Film *Maria Skłodowska-Curie*, reż. Marie Noëlle (2016), zob. recenzję filmu Artura Zaborskiego w „Kino” 2017, t. 52, nr 597.
- » Ewa Curie, *Maria Curie: biografia*, przeł. Hanna Szyllerowa, wyd. III, Warszawa 2017.
- » Luigi Dei, *Maria Skłodowska-Curie. Piękno niezłomnego poświęcenia*, Warszawa 2018.
- » Michał Koza, *Czy znasz ten mem? Pragmatyka i polityka internetowych wspólnot interpretacyjnych*, „Teksty Drugie” 2015, nr 3.